

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนนั้นสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ซึ่งได้กำหนดว่า ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ได้กำหนดในส่วนของเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนภายในชุมชนให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 13) สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 21) ได้กล่าวว่า “หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล” ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งที่จะทำให้ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลและมีส่วนช่วยในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชาและแนวทางปฏิบัติ จึงเป็นรากฐานทางด้านสติปัญญา ทักษะและคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจนจึงจะสามารถใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22

จากนโยบายการศึกษาชาติดังกล่าว ได้สนับสนุนให้โรงเรียนได้ทำการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญมากและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์และคุณค่าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและประชาชนในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี 4 ปี (พ.ศ.2554–2556) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ข้อ 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อ 2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ข้อ 3) พัฒนาระบบการเรียนรู้ทางการเกษตร ที่เน้นการผลิตอาหารปลอดภัยทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และ ข้อ 4) ส่งเสริม

สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว (กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2554, หน้า 47- 48) ดังนั้น หลักสูตรจึง ต้องพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษา ขั้นพื้นฐาน คือ ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มี วินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำ ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษา- ธิการ, 2552ก, หน้า 5)

ตามที่ พระราชเสาวนีย์ของ สมเด็จพระเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สรุปลงความได้ว่า มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและเก่าแก่ควรแก่การดำรงไว้ให้คนรุ่น หลัง ไม่ว่าจะเป็ดยุคใด สมัยใดประวัติศาสตร์ล้วนมีคุณค่ามหาศาล ทำให้ชาติไทยมีความ หลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม อันบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองและความยิ่งใหญ่ในอดีตอันเป็น ที่ยอมรับแก่นานอารยประเทศ จะให้นักเรียนได้เรียนประวัติศาสตร์เพื่อเด็กจะได้มีความรู้ รักใน แผ่นดินเกิด หวงแหนในแผ่นดินเกิดของตนเอง พระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของผืนแผ่นดิน ไทยเด็กไทยควรจะมีความรู้ และได้ศึกษาถึงความสำคัญ ความเป็นมาของแผ่นดินไทยที่ล้วน แล้วแต่มีความสำคัญต่อชีวิตคนไทย (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2551, ย่อหน้า 1)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเอง กับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบมีความรู้ทักษะ คุณธรรม และค่านิยม ที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ 5) ภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เป็นสาระที่การศึกษาไทยให้ความสำคัญมากที่สุดหนึ่งดังจะ เห็นได้จากนายสุชาติ วงศ์สุวรรณ ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้นักเรียนได้เรียนวิชาประวัติศาสตร์ สัปดาห์ ละ 1 ชั่วโมงในทุกระดับชั้น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างหลักสูตรประวัติศาสตร์ใหม่ ซึ่งประวัติศาสตร์จะเป็นส่วน 1 ใน 5 สาระของวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ ศาสนา หน้าที่ ภูมิศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เมื่อมีนโยบายให้นักเรียนเรียนประวัติศาสตร์สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง จำเป็นจะต้องแยกประวัติศาสตร์ออกมา แต่ยังคงอยู่ภายใต้วิชาสังคมศึกษาโดยปรับเวลา กลุ่มสังคมใหม่เป็น 120 ชั่วโมงต่อปี อีก 40 ชั่วโมงให้เรียนประวัติศาสตร์ เนื้อหาประวัติศาสตร์ จะเป็นไปตามมาตรฐานที่ให้เรียนเดิม ไม่ต้องทำขึ้นใหม่ ซึ่งมีอยู่แล้ว โดยดึงสาระออกมาเป็น รายวิชาเอกเทศ พอแยกเป็นรายวิชาจะมีความชัดเจน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเข้มข้นมากกว่าเดิม (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2552, ย่อหน้า 1)

ลพบุรี เป็นเมืองหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ผ่านยุคสมัยต่าง ๆ เรื่อยมาจนถึงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน ระยะเวลายาวนานที่ ผ่านมานั้น ลพบุรีเคยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของขอมและเขมร บางเวลาก็เป็นเมือง อิสระ บางยุคสมัยลพบุรีมีความเจริญรุ่งเรือง บางสมัยก็ถูกทอดทิ้งให้ชบเซา อย่างไรก็ตามถือได้ ว่าลพบุรีเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งในประวัติศาสตร์ของไทย กล่าวคือ เคยเป็นเมืองศูนย์กลาง ทางเศรษฐกิจการเมือง ศิลปวัฒนธรรม และศาสนาที่อยู่ในฐานะเป็นทั้งผู้รับและผู้เผยแพร่ อารยธรรม เป็นเมืองราชธานีแห่งที่ 2 ของพระมหากษัตริย์ไทยสองพระองค์ในสองยุคสมัย ได้แก่ ราชธานีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในสมัยกรุงศรีอยุธยา และราชธานีใน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จากการเป็นเมืองสำคัญ ดังกล่าวมาแล้ว จึงทำให้ลพบุรีมีโบราณสถานและโบราณวัตถุล้ำค่าที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือยุคสมัยต่าง ๆ เป็นอันมาก นอกจากนั้นยังได้รับการพัฒนาจนเมืองที่เจริญก้าวหน้าทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา และการทหาร ลพบุรีในปัจจุบันจึงเป็น เมืองหนึ่งในภาคกลางของประเทศที่มีความสำคัญควรค่าแก่การศึกษาและทัศนศึกษาทั้งในด้านของ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนจนวนุรักษ์ปัญญาท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552ข, หน้า 1)

จากนโยบายสำนักเขตพื้นที่ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สืบสานความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริมให้บุคลากร และผู้เรียนให้มีจิตสำนึก เห็นคุณค่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิใจในความเป็นไทย (โรงเรียน อนุบาลลพบุรี, 2556, หน้า 35-36) ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะได้นำมาสร้างเป็นบทเรียน กิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องโบราณสถานเมือง ลพบุรี มาสอนให้นักเรียนที่เป็นคนลพบุรี ได้อนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งเป็นของคู่บ้านคู่เมืองนี้ไว้ ตั้งแต่เล็ก เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะได้รักและหวงแหน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้คงอยู่กับ ชาวลพบุรีและประเทศไทยตลอดไป

เมื่อพิจารณาแนวดำเนินการดังกล่าวพบว่าทุก ๆ ฝ่ายที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญและมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา หรือโรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อให้

สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่แท้จริงในท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำความรู้ไปใช้ให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิตต่อไป ในปัจจุบันนักเรียนสนใจเรื่องราวในท้องถิ่นน้อยมาก ไม่มีความรู้และไม่เห็นความสำคัญ หากไม่มีการดำเนินการใด ๆ อีกไม่นานสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ ก็จะหายไป ดังนั้นควรที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี เพื่อจะได้เห็นคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมที่ดงามที่มีอยู่ในชุมชน และจะได้ร่วมกันนำสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ สืบทอดไปยังรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนซึ่งอยู่ในอำเภอเมืองลพบุรี จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตร เรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกิดความรัก ห่วงแหนง ตระหนักถึงคุณค่า ผูกพันกับท้องถิ่นของตน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรีสูงกว่าก่อนเรียน และให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์ดูแลโบราณสถานเมืองลพบุรีมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้เรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรีก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี
 - 2.2 ประเมินทักษะปฏิบัติเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 - 2.3 ศึกษาเจตคติต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตร เรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี มีความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาหลักสูตร เกี่ยวกับโบราณสถานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่เรียน
3. ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน นักเรียน 314 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 47 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยการจับสลากห้องเรียน จาก 7 ห้อง สุ่มมา 1 ห้องเรียน ได้ห้องประถมศึกษาปีที่ 1/2 มีนักเรียน 47 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี

2.2.2 ทักษะปฏิบัติเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี

2.2.3 เจตคติต่อหลักสูตรเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี

3. เนื้อหา

เนื้อหาของหลักสูตร เรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งอยู่ใน สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย

หน่วยที่ 1 ประวัติความเป็นมา

หน่วยที่ 2 ความสำคัญของเมืองลพบุรี

หน่วยที่ 3 โบราณสถานและความสำคัญ

หน่วยที่ 4 โบราณสถานที่สำคัญตามโบราณสถานเมืองลพบุรี ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ศาลพระกาฬ พระปรางค์สามยอด บ้านวิชาเยนทร์ พระที่นั่ง ไกรสรสีหราช และวัดพระศรีมหาธาตุ

4. ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาสอน 12 ชั่วโมง

นियามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การประเมินผลการใช้หลักสูตร

หลักสูตรเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี หมายถึง สารและมวลงประสพการณ์เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ โบราณสถานในอำเภอเมืองลพบุรี ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) ความมุ่งหมาย 4) โครงสร้าง 5) การจัดเวลาเรียน 6) สารการเรียนรู้ 7) จุดประสงค์การเรียนรู้ 8) แนวการจัดการเรียนรู้ 9) สื่อการเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ 11) แผนการจัดการเรียนรู้

โบราณสถานเมืองลพบุรี หมายถึง สถานที่ซึ่งปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ทางศิลปะ รวมถึงสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคาร สิ่งสาธารณูปโภค อนุสาวรีย์ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานของเมืองลพบุรี ได้แก่ 1) พระนารายณ์ราชนิเวศน์ 2) ศาลพระกาฬ 3) พระปรางค์สามยอด 4) บ้านวิชาเยนทร์ 5) พระที่นั่งไกรสรสีหราช 6) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรีที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะปฏิบัติเรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) วาดภาพความประทับใจ 2) เล่าประวัติโบราณสถานเมืองลพบุรี 3) ความประณีตของผลงานวาดภาพ 4) งานวาดภาพเสร็จตามกำหนด 5) การพูดนำเสนอผลงาน

เจตคติต่อหลักสูตร หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

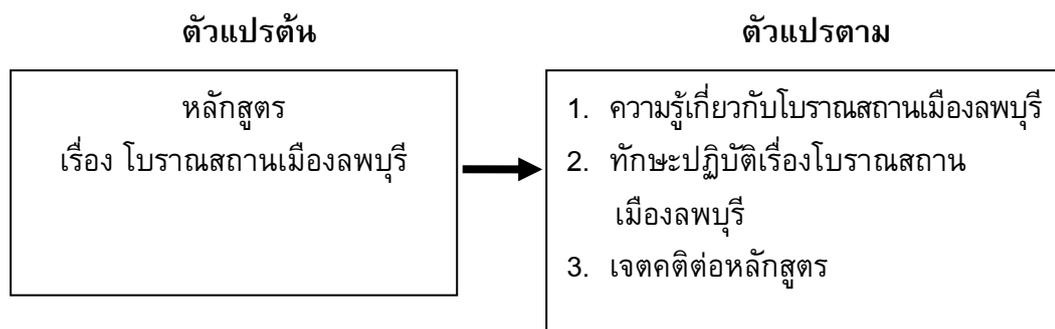
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยสำรวจแนวคิดงานวิจัยต่างๆ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จากกระบวนการพัฒนาผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักการศึกษาและผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมาสังเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องโบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้ ทาบ (Taba, 1962, p.14) ได้สรุปว่า หลักสูตรควรประกอบด้วองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) จุดหมายกับวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ 3) รูปแบบการเรียนการสอน 4) การประเมินผลการเรียนรู้ แซส (Zais, 1976, p.439) มีแนวคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรเป็นเสมือนสรีรวิทยาโดยเรียกโครงสร้างของหลักสูตรว่าสรีรวิทยาของหลักสูตร โดยกำหนดว่า หลักสูตรมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) เป้าหมาย 2) ความมุ่งหมายและจุดประสงค์ 3) เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียน 4) การประเมินผล โดยโครงสร้างทั้ง 4 ส่วนนี้จะเกี่ยวโยงกันทุกส่วน ส่วนปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 10) สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้าง 4) คำอธิบายรายวิชา 5) ขอบข่ายเนื้อหา 6) เวลาเรียน 7) กิจกรรมการเรียนการสอน 8) สื่อการเรียนการสอน 9) การวัดและการประเมินผล และมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1950, p.1) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้นักเรียนได้รับ 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร 4) จะทราบได้อย่างไรว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 76-77) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรโดยแบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ระบบ คือ ระบบร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งทั้งสามระบบนี้ต้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน นอกจากนั้นแล้วยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรได้แก่ จำลอง นำพา (2550, หน้า 86-137) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมวิถีไทยกับเยาวชนในปัจจุบัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้ทำการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรโครงร่าง 2) การพัฒนาหลักสูตรโครงร่าง 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลหลักสูตร 5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ยุพิน ศรีธนาพันธ์ (2552, หน้า 101-131) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเรื่องตำนานสองพี่น้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ทำการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินผล

และปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา พระปัญญาวุฒิ รุชมรามัญ (2553, หน้า 10) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วิถีชีวิตไทยรามัญบ้านบางขันหมาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้พัฒนาหลักสูตร โดยใช้ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิจัย : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนา : การสร้างหลักสูตร 3) วิจัย : การทดลองใช้หลักสูตร 4) พัฒนา : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จากการศึกษาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรข้างต้นจะพบว่า มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และการพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) 2) การประเมินผลการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองลพบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หลักสูตร เรื่อง โบราณสถานเมืองลพบุรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน